

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-1238

06.04.2018

Міністру соціальної
політики України

РЕВІ А.О.

Шановний Андрію Олексійовичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Горвата Р. І., оголошений на засіданні Верховної Ради України 6 квітня 2018 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 5 арк. у 1 прим.

З повагою

А. ПАРУБІЙ

1238

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

вул. Грушевського, 5, м. Київ, 01008
тел.: (044) 255-35-79, e-mail: Gorvat.Robert@rada.gov.ua

№ 272/373 «04» квітня 2018 року

Міністру соціальної
політики України
Реві А.О.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

*щодо незаконних та безпідставних рішень територіальних органів
Пенсійного фонду України при призначенні пенсії громадянам України*

Шановний Андрію Олексійовичу!

До мене, як до народного депутата України, надходять численні скарги на неправомірні дії службовців Пенсійного фонду України. Зокрема, громадяни скаржаться, що при призначенні пенсії їм не зараховують окремі періоди роботи з причин: несплата підприємством страхових внесків, погана якість печатки у трудовій книжці, неточні записи, відсутність довідок тощо. Лише за останній рік у приймальнях народного депутата України безкоштовно складено понад три десятки процесуальних документів з цих питань, в тому числі п'ять позовів на захист порушених прав та законних інтересів осіб. Узагальнивши наявну практику відмови структурних органів Пенсійного фонду України у зарахуванні страхового стажу при призначенні пенсії можна виділити три основні незаконні та безпідставні відмови:

1. За наявності всіх належних записів у трудовій книжці, територіальні органи Пенсійного фонду України відмовляються при призначенні пенсії враховувати стаж роботи (зокрема, до 2004 року) на підприємствах, які не сплачували страхові внески за особу до Пенсійного фонду України. а також не подавали відомості на застраховану особу з 01.07.2000 по 26.07.2001 рік. Положення чинного законодавства визначають, що основним документом,

який підтверджує трудовий стаж є його трудова книжка (ст. 62 Закону України «Про пенсійне забезпечення» та ст. 48 Кодексу законів про працю України).

Страховий стаж обчислюється територіальними органами Пенсійного фонду України відповідно до вимог Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» за даними, що містяться в системі персоніфікованого обліку, а за періоди до впровадження системи персоніфікованого обліку - на підставі документів та в порядку, визначеному законодавством, що діяло до набрання чинності Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», що передбачено ч.4 ст. 24 Закону.

У законодавстві, що діяло до набрання чинності Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», зокрема у Законі України від 05.11.1991 року №1788-ХІІ «Про пенсійне забезпечення», йдеться про стаж роботи, що дає право на призначення трудових пенсій (загальний трудовий стаж).

Так, згідно зі ст. 56 Закону України «Про пенсійне забезпечення» до стажу роботи зараховується робота, виконувана на підставі трудового договору на підприємствах, в установах, організаціях і кооперативах, незалежно від використовуваних форм власності та господарювання, а також на підставі членства в колгоспах та інших кооперативах, незалежно від характеру й тривалості роботи і тривалості перерв. Тобто, до прийняття Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» поняття «страховий стаж» не існувало, а у відповідності до Закону України «Про пенсійне забезпечення» були «види трудової діяльності, що зараховується до стажу роботи, який дає право на трудову пенсію», а це робота, виконувана на підставі трудового договору на підприємствах, в установах, організаціях і кооперативах, незалежно від використовуваних форм власності та господарювання, водночас обов'язкова сплата страхових внесків за особу не вимагалася.

Разом із цим, обов'язок по сплаті страхових внесків та відповідальність за несвоєчасну або не в повному обсязі сплату страхових внесків покладається на страхувальника.

У відповідності до ст. 14 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», страхувальниками відповідно до цього Закону є роботодавці: підприємства, установи і організації, створені відповідно до законодавства України, незалежно від форми власності, виду

діяльності та господарювання, об'єднання громадян, профспілки, політичні партії.

У відповідності до ст. 106 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» обов'язок по сплаті страхових внесків та відповідальність за несвоєчасну або не в повному обсязі сплату страхових внесків покладено на страхувальника (постанова Львівського апеляційного адміністративного суду від 04.05.2016 року справа №876/128/16).

Отже, громадянин не несе відповідальності за порушення законодавства з боку страхувальника. Таким чином, рішення територіальних органів Пенсійного фонду щодо відмови зарахування стажу роботи з підстав невиконання або неналежного виконання обов'язків підприємством по сплаті страхових внесків є протиправними (ухвала Львівського апеляційного адміністративного суду від 09.02.2017 року справа №876/9340/16).

2. При призначенні пенсії, територіальні органами Пенсійного фонду України відмовляються зараховувати стаж роботи згідно записів у трудовій книжці, з причин сумнівів у достовірності цих записів або ж достовірності виданих документів про підтвердження стажу.

Правова позиція суду визначена відповідно до ст. 48 Кодексу законів про працю України, де трудова книжка є основним документом про трудову діяльність працівника. Згідно норми ст. 62 Закону України “Про пенсійне забезпечення” основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. Порядок підтвердження наявного трудового стажу при відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній встановлюється Кабінетом Міністрів України. За відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, трудовий стаж встановлюється на підставі інших документів, виданих за місцем роботи, служби, навчання, а також архівними установами.

Відповідно до п. 8.1 Інструкції про порядок ведення трудових книжок на підприємствах, установах, організаціях, затвердженій постановою Державного комітету праці СРСР від 20.06.1974 № 162 (далі - Інструкція) вказано, що контроль за дотриманням порядку ведення трудових книжок проводиться в порядку, передбаченому постановою Ради Міністрів СРСР і ВЦСПС від 6.09.1973 № 656 “Про трудові книжки працівників і службовців”. Згідно пункту 18 Інструкції відповідальність за організацію роботи по веденню, обліку, зберіганні і видачі трудових книжок покладається на керівника підприємства, установи, організації.

Крім того, згідно з ч. 1 ст. 101 Закону України “Про пенсійне забезпечення” органи, що призначають пенсії, мають право вимагати

відповідні документи від підприємств, організацій і окремих осіб, а також в необхідних випадках перевіряти обґрунтованість їх видачі.

Перевірка достовірності виданих документів покладається на територіальні органами Пенсійного фонду України, а сумніви останнього щодо обґрунтованості їх видачі, самі по собі не можуть бути підставою для відмови у призначенні пенсії громадянину.

З системного аналізу зазначених норм вбачається, що обов'язок ведення трудових книжок покладено на керівника, а тому працівник не відповідає за правильність записів у трудовій книжці та не повинен контролювати роботодавця щодо її заповнення.

3. Територіальні органами Пенсійного фонду України відмовляють у призначенні пенсії в супереч вимогам Закону України "Про державну службу" особам, які мають не менше як 20 років стажу роботи на посадах віднесених до категорій посад державних службовців, визначених у ст. 25 Закону та актами Кабінету Міністрів України. Важливо зазначити й правову позицію Верховного Суду від 21.02.2018 справа №607/911/17.

Відповідно до п. 12 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про державну службу» №889-VIII від 10.12.2015 встановлено, що для осіб, які на день набрання чинності цим Законом мають не менш як 20 років стажу на посадах, віднесених до відповідних категорій посад державної служби, визначених ст. 25 Закону України «Про державну службу» та актами Кабінету Міністрів України, зберігається право на призначення пенсії відповідно до ст. 37 Закону України «Про державну службу» у порядку, визначеному для осіб, які мають не менш як 20 років стажу роботи на посадах, віднесених до категорій посад державних службовців.

Стаж на посадах державної служби (та прирівняних до них посад) визначається не лише ст. 25 Закону України «Про державну службу», але й актами Кабінету Міністрів України. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 № 229 затверджений Порядок обчислення стажу державної служби (далі - Порядок №229).

Згідно п.4 Порядку № 229 до стажу державної служби зараховуються, зокрема, час перебування на посадах в органах місцевого самоврядування, передбачених Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування». Аналогічні положення містить й ст. 46 Закону України «Про державну службу» №889-VIII від 10.12.2015.

Крім того, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України №283, прийнятої 03.05.1994 року, якою затверджено Порядок обчислення стажу

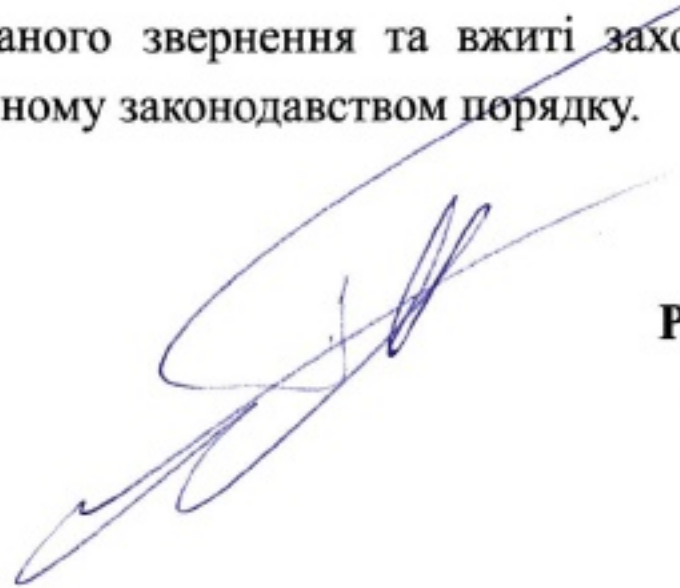
державної служби, зокрема згідно п. 2 до стажу державної служби зараховується робота (служба): на посадах керівних працівників і спеціалістів державних органів колишніх УРСР та інших республік, а також колишнього СРСР згідно з додатком. Додаток до вказаної постанови №283 до Переліку державних органів колишніх УРСР та інших республік, а також колишнього СРСР, період роботи в яких на посадах керівних працівників і спеціалістів зараховується до стажу державної служби, включаються виконавчі комітети місцевих Рад депутатів трудящих, Рад народних депутатів, їх управління, самотійні відділи, інші структурні підрозділи.

Враховуючи соціальну важливість порушеного питання та керуючись статтею 15 Закону України «Про статус народного депутата України»,

ПРОШУ:

1. Розглянути даний запит та взяти справу під особистий контроль;
2. Вжити невідкладних заходів для унеможливлення подальших зловживань службовцями територіальних органів Пенсійного фонду України при обчисленні трудового стажу та відмову у призначенні пенсії всупереч вимогам чинного законодавства;
3. Поінформувати про стан пенсійного забезпечення, вжитті заходи та зміну підходів до правозастосування за результатами судового оскарження протиправних рішень територіальних органів Пенсійного фонду України, а також рішень Верховного Суду;
4. Про результати розгляду даного звернення та вжиті заходи прошу повідомити мене у встановленому законодавством порядку.

**З повагою,
народний депутат України**

Р. І. Горват
(N272)